

MAKALE

Hakan Yaman¹
İsmail Hamdi Kara²
Davut Baltacı²
Mehmet Altuğ¹
Melahat Akdeniz¹
Ethem Kavukçu³

¹ Akdeniz Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Aile Hekimliği AD,
Antalya

² Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Aile Hekimliği AD, Düzce

³ Aile Hekimliği Uzmanı, Antalya

Yazışma adresi:

Yard. Doç. Dr. Davut Baltacı
Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı
Tel: 0380 5421390-5280
Email: davutbaltaci@hotmail.com

Konuralp Tıp Dergisi
e-ISSN1309-3878
konuralptipdergi@duzce.edu.tr
konuralpgeneltip@gmail.com
www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

Türkiye’de Aile Hekimliği Alanında Yapılan Tezlerin Kalitatif Değerlendirmesi

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada Türkiye’de Aile Hekimliği alanında yapılan tezlerinin kalitatif olarak değerlendirilmesi, yayına dönüşme ve sitasyon durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve metot: Bu tanımlayıcı ve kesitsel çalışmada 1981 ile 2008 yılları arasında aile hekimliği alanında yapılan 140 adet tez değerlendirmeye alınarak, yapıldığı yer, yayına dönüşme ve sitasyon durumları incelenmiştir. Araştırmada incelenen tezler ULAKBİM Tez Katoloğu tarafından indekslenen tezlerdir. ULAKBİM’de adı geçen tezlerden elde edilen yayınlar, SCI, CINAHL, Google ve pubmed’de arandı. Anahtar kelimesi olarak: “aile hekimliği”, “birincil bakım”, “aile hekimliği uzmanı” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tam metnine ulaşılabilen yayınlar değerlendirmeye alındı.

Bulgular: Tezler ortalama 82.9±37.0 (19–258) sayfadan oluşmaktadır. Tez yöneticilerinin çoğunluğunun Profesör olduğu, araştırma konusunun diğer uzmanlık alanlarıyla da ilişkilendirilebileceği, çalışmaların çoğunlukla tanımlayıcı, kesitsel ve gözlemsel olduğu belirlenmiştir. Onbeş adet tez uluslararası indekslerde yayınlanmış olarak görülmektedir. SCI de yer alan üç ayrı makaleye de çalışma tarihine kadar toplam dört kez atıf yapıldığı belirlenmiştir. Tezlerin yapıldığı yıla göre dağılımları değerlendirildiğinde, 1999 (27, %19.3) ve 2007 (25, %17.9) yıllarında pik yaptığı belirlenmiştir.

Sonuç: Aile hekimliği disiplininin yapılan tezlerle tam anlamı ile hedeflenen sonuçlara ulaşılmasa da, kendi alanında tezler ürettiği; ancak çoğu tezlerin diğer disiplinlerle birlikte çalışılarak üretildiği, birçok tezin de yayına dönüştürülemediği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Aile Hekimliği, Tez, Uluslararası indeks, Sitasyon.

Qualitative Evaluation of Theses Written in area of Family Medicine in Turkey

SUMMARY

Aim: to evaluate qualitatively thesis written in Family medicine and to investigate their status of citation and publication as article.

Material and Method: the descriptive and cross-sectional included 140 thesis, indexed by ULAKBİM, in area of Family Medicine written between 1981 and 2008 according to status of their citation and publication as article were analyzed as regards of their subjects, date of presentation and publication, study type and place in which to be written were registered in the study. To access data of thesis, ULAKBİM, SCI, CINAHL, Google and PUBMED was screened. Keywords such as “family medicine”, “primary care”, “family practitioner” have been used during the search.

Results: Average page of thesis was 82.9±37.0 (19-258). Majority of manager for thesis was academic degree of professor. It was found that several theses were associated with other areas of specialization. Theses were usually designed as descriptive, cross-sectional and observational. Of 140 theses, 15 ones were indexed by international publication. Three different articles in SCI were cited four times until date of present study. When evaluating date of thesis according to years, it peaked in 1999 (27; 19.3%) and 2007 (25; 17.9%).

Conclusion: Although discipline of Family Medicine was not achieved to come at targets, it was considered that thesis preparation and writing was able with association and cooperation with other medical department disciples. However, it was considered that majority of thesis was not published as article.

Key words: Family medicine, Dissertation, International index, Citation

GİRİŞ

Bir tıp disiplininin gelişmesi ve kabul görmesi için üç kriter vardır. Bunlar akademik anabilim dallarının olması, disipline özgü yayınlanan bilimsel dergiler ve temel kitaplar (textbook) olması ve disiplini temsil eden bir derneğin olmasıdır (1).

Sanayi devriminden sonra hızla artan bilgi birikimi tüm dünyayı etkilemiştir. Gelişen teknolojinin tıbbi bilimlere yansması sonucu doğan pek çok uzmanlık dalı hastaların hastalıklarını tedavi etmeyi uygulamalarının odağı yapmışlardır. Uzmanlaşmış sağlık bakımı belirli hastalığı olan kişilere sağlık hizmeti sunarken ayrılmamış sorunları olan kişiler uygun sağlık bakımına ulaşmakta güçlükler yaşamaya başlamışlardır. Bunu fark eden Francis Weld Peabody “hızla genel tababete dönülmesi gerektiğini 1923 yılında bildirmiştir (2). II. Dünya Savaşına kadar dikkate alınmayan bu uyarı ikinci dünya savaşının yarattığı yıkım ortamında hastalığı değil hastaları yaratan birincil bakım hekimlerine gereksinim olduğunun fark edilmesi ile gündeme alınmıştır. İlk kez Amerika Birleşik Devletleri’nde Amerikan Tıp Birliği 1947’de genel hekimliğe olan gereksinim nedeni ile American Academy of General Practice (AAGP)’yi oluşturmuştur. 1966 yılında birinci basamaktaki bu yeni uzmanlık kavramı Amerikan Tıp Birliği’nin (American Medical Association) birer ay arayla yayınladığı 3 ayrı rapor (Millis Komisyon Raporu, Willard Komite Raporu ve Folsom Raporu) ile resmen tanınmıştır (2-4). 1969’da Aile Hekimliği bir uzmanlık dalı olarak kabul edilmiş ve 1971’de de AAGP American Academy of Family Physician (AAFP) olmuştur (3). 1969 yılında “Aile Hekimliği Yeterlik Kurulu” (Board of Family Practice) kurulması, uzmanlığın ve eğitim programının düzenlenmesinden sonra disiplinle ilgili araştırma esaslarının geliştirilmesini sağlamıştır (4).

İngiltere’de ise 1952 yılında Royal College of General Practitioners’ın (Genel Pratisyenlik Kraliyet Koleji) kurulması aile hekimliğinin tarihsel gelişim sürecinde önemli kilometre taşlarından biridir (5).

Bu gelişmelerden sonra aile hekimliği uzmanlığının tüm dünyada kabul edilmiş bir tanımının yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır ve 1974 yılında Hollanda’da “Avrupa Aile Hekimleri Eğitimi” toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda Leeuwenhorst grubu birinci basamak hekimliğini, insanı organ ya da sistemlerini esas alarak inceleyen diğer klinik uzmanlık dallarından farklı bir uzmanlık dalı olarak tanımlamış ve tüm dünyada kabul edilmiştir (5,6).

Türkiye’de bütüncül yaklaşım 1960 yılından sonra Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Müsteşarlığı’na atanan Prof. Dr. Nusret Fişek’in hazırladığı 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Yasası’ ile ‘Toplum Hekimliği’ çerçevesinde düzenlenmiş ve sağlık sisteminde birinci basamağa yerleştirilmeye

çalışılmıştır. Birinci basamağı sağlık sisteminin merkezine yerleştiren ve sevk zincirini başlatan bu sistem Alma Ata konferansından çok önce birincil bakımın önemini vurgulamıştır (7). Ne yazık ki ülkede birincil bakımda yetişmiş uzmanlar olmaması, halkın geleneksel sağlık bakımına arama biçimlerinden farklı olması, nüfus yapısındaki değişimlere uyarlanmaması, sürdürülebilir finansman kaynaklarından yoksun bırakılması, hem mezuniyet sonrası eğitim, araştırma ve lojistik gereksinimlerin karşılanamamasına ek olarak gelişen teknoloji ile yeterince desteklenmemesi bu gerçekten değerli uygulamanın başarısını engellemiştir (7).

Ülkemizde Aile Hekimliği Uzmanlığı 5 Temmuz 1983 tarihinde Tababet Uzmanlık Tüzüğü’nde yer almıştır. İlk Aile Hekimliği Anabilim Dalı 1984 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde kurulmuştur. Aile hekimliği uzmanlık eğitimi ise; ilk olarak 1985 yılında Ankara, İstanbul ve İzmir’de Sağlık Bakanlığı’na bağlı eğitim hastanelerinde başlamıştır. Türkiye’de aile hekimliği alanında ilk dernek 1990 tarihinde Ankara’da “Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği” (AHUD) adı ile kurulmuş, 1998 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği (TAHUD) şeklinde isim değişikliği yapılmıştır (7). Tıp fakültelerinde Aile Hekimliği Anabilim Dallarının kurulması 16 Temmuz 1993 tarihinde Yüksek Öğretim Kurumu’nun (YÖK) 12547 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. Bu karar aile hekimliğinin akademik gelişiminde önemli bir adım olmuştur. İlk kez 17 Eylül 1993’te Trakya Üniversitesi’nde Aile Hekimliği Anabilim Dalı kurularak üniversitelerde asistan eğitimi başlamıştır (7,8).

Aile hekimlerinin, diğer uzmanlar gibi çalıştığı ülkelerde birinci basamakta yapılan araştırmaların başlamasının ve gelişmesinin daha zor olduğu saptanmıştır (9). Yine de bu alanda önemli yatırımlar yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde aile hekimliğinin entelektüel gelişimi 1960’larda başlamış ve bu gelişme uzmanlığın meydana gelmesini sağlamıştır. Mackenzie, Pickles ve Fry dikkatli, sistematik incelemelerin gerektirdiği tanımlayıcı araştırmalar yapmışlardır. İngiltere’de Kraliyet Genel Pratisyenlik Akademisi’nin ilk başkanı Pickles, kendi popülasyonunda infeksiyon hastalıklarının yayılımını izleyerek, araştırmaların tamamen hastane dışında yapılabildiğini göstermiştir (6,10). Fry, olağan günlük uygulama sırasında bakımda sürekliliği sağlama ve araştırma yapmada aile hekiminin önemli rolü olduğunu vurgulamıştır. Aile hekimi araştırmacısını; hem tek başına hem de diğer araştırmacılarla birlikte çalışan, onlardan bilgiler toplayan, araştırma metodlarını günlük uygulamaları içinde denemeye ve geliştirmeye hevesli kişiler olarak tanımlar. Otuz

yıldır aile hekimliği araştırma esasları oluşturulmaya ve birinci basamak araştırmalarının kapsamı tanımlanmaya çalışılmaktadır. Bakımda en iyi yolu bulmak için sık görülen hastalıkların tanısında ve yönetiminde yeni bilgilere ihtiyaç olduğu konusunda ortak bir karara varılmıştır (10).

Akademik aile hekimlerinin gayretleriyle bu alanlarda araştırmalar yapılabilir. Aile hekimliğinin akademik rolü gözden geçirildiğinde, araştırma alanından ziyade, araştırma üretkenliğinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir (8). Bu çalışmada, Türkiye’de 1981 ile 2008 arasında aile hekimliği alanında yapılan tezlerin değerlendirilmesi, yayına dönüşme ve sitasyon durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL METOD

Türkiye’deki tıp fakültelerinde, aile hekimliği anabilim dallarında ve sağlık bakanlığına bağlı araştırma ve uygulama hastanelerinde görev yapan uzman, yardımcı doçent, doçent ve profesörlerin yöneticiliğinde; aile hekimliği uzmanlık öğrencilerinin kendi alanlarında yaptıkları tezler ve

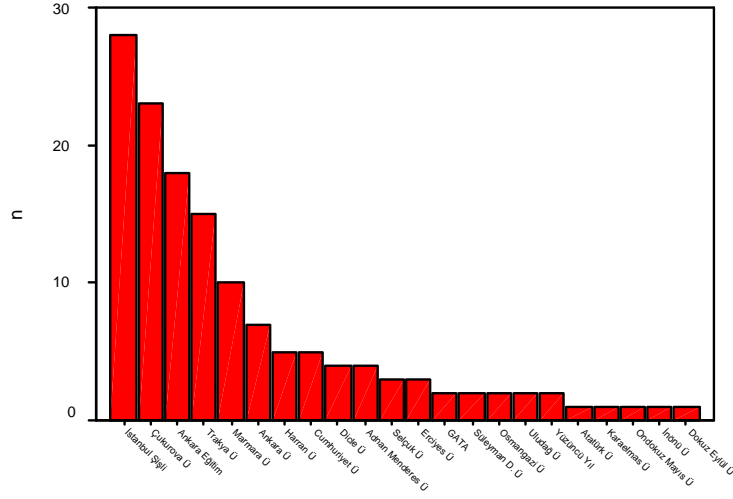
bunlardan elde edilen yurt içi ve yurt dışı yayınlar ile bunlara yapılan sitasyonlar değerlendirildi.

Türkiye’nin değişik mezuniyet sonrası eğitim kurumlarından mezun olan uzmanların aile hekimliği alanında yaptıkları ve ULAKBİM TEZ KATOLOĞU tarafından indekslenen tezler incelendi. Adı geçen tezlerden elde edilen yayınlar *SCI*, *CINAHL*, *Google* ve *pubmed*’de arandı. Anahtar kelimesi olarak: “aile hekimliği”, “birincil bakım”, “aile hekimliği uzmanı” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tam metnine ulaşılabilen yayınlar değerlendirmeye alındı. Veriler *Microsoft Excel Çalışma Sayfası*’na kaydedildi. Yayınların başlıkları dikkate alınarak bir makalenin birden fazla değerlendirilmesi önlenildi. Yayınların yılları değerlendirilirken dergide yayınlanma tarihi dikkate alındı. Eğer yayınlanma tarihi yoksa makalenin kabul tarihi girildi.

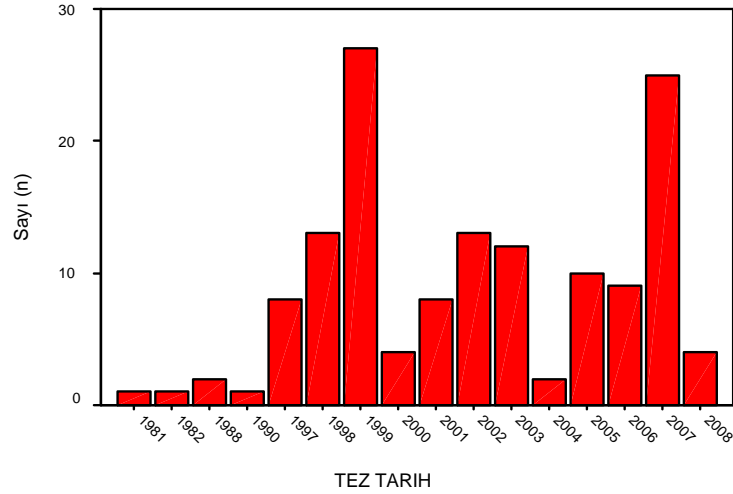
Yayınların Konusuna Göre Dağılımı; 1. Aile Hekimliği Disiplin İlkeleri, 2. Aile Hekimliği ile İlgili Klinik Uygulama, 3. Diğer Uzmanlık Alanlarıyla ilgili olarak 3 bölümde incelendi.

Tablo 1. Tezlerin demografik bulguları

	n (%)	p
Tez Yöneticisinin Unvanı		
<i>Prof. Dr.</i>	48 (34.3)	<0.05
<i>Doç. Dr.</i>	28 (20.0)	
<i>Yard. Doç.</i>	34 (24.39)	
<i>Uz. Dr. (Şef).</i>	30 (21.4)	
Araştırma Konusu		
<i>AH Disiplin İlkeleri</i>	5 (3.6)	<0.0001
<i>AH ile İlgili Klinik Uygulama</i>	19 (13.6)	
<i>Diğer Uzmanlık Alanlarıyla ilgili</i>	116 (82.8)	
Araştırma		
<i>Tanımlayıcı</i>	83 (59.3)	<0.0001
<i>Analitik</i>	49 (35.0)	
<i>Aydınlatıcı</i>	8 (5.7)	
Araştırma Tipi		
<i>Kesitsel</i>	98 (70.0)	<0.0001
<i>Geriye dönük</i>	32 (22.9)	
<i>İleriye dönük</i>	10 (7.1)	
Veri toplama yöntemi		
<i>Gözlemsel</i>	94 (67.1)	<0.0001
<i>Kayıt tarama</i>	35 (25.0)	
<i>Deneysel</i>	11 (7.9)	
PUBMED		
<i>Evet</i>	4 (2.8)	<0.0001
<i>Hayır</i>	136 (97.1)	
SCI		
<i>Evet</i>	3 (2.1)	<0.0001
<i>Hayır</i>	137 (97.9)	
Google Schooler		
<i>Evet</i>	8 (5.7)	<0.0001
<i>Hayır</i>	132 (94.3)	
TOPLAM	140 (100)	

Şekil 1. Tezlerin yapıldığı birime göre dağılımları

Şekil 2. Tezlerin yapıldığı yıla göre dağılımları

BULGULAR

Toplam 140 adet tez değerlendirmeye alınmıştır. Tezler ortalama 82.9 ± 37.0 (19–258) sayfadan oluşmaktadır. Tablo 1’de tezlerin demografik bulguları değerlendirildiğinde, tez yöneticilerinin çoğunluğunun profesör olduğu, araştırma konusunun diğer uzmanlık alanlarıyla da ilişkilendirilebileceği, çalışmaların çoğunlukla tanımlayıcı, kesitsel ve gözlemsel olduğu belirlenmiştir.

15 adet tez uluslararası indekslerde yayınlanmış olarak gözükmemektedir. Bu sayının azlığının nedeninin ya tezlere ulaşmada bir sorun olduğu ya da bir çok tezin belgelenmesinde yetersizlikler olduğu düşünülmektedir. SCI de yer alan üç ayrı makaleye de çalışma tarihine kadar toplam dört kez atıf yapıldığı belirlenmiştir.

Tezlerin yapıldığı birime göre dağılımları (Şekil 1) değerlendirildiğinde, ilk dört sırayı İstanbul Şişli Etfal

Eğitim ve Araştırma Hastanesi (28, %20.0), Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi (23, %16.4), Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi (18, %12.9) ve Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi (15, %10.7)’nin aldığı belirlenmiştir. Tezlerin yapıldığı yıla göre dağılımları (Şekil 2) değerlendirildiğinde ise, 1999 (27, %19.3) ve 2007 (25, %17.9) dönemlerinde pik yaptığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Aile Hekimliği araştırmacıları, farklı tipte araştırma soruları sorabilir, farklı tipte araştırma yöntemleri kullanırlar. Aile hekimliğinde yapılan yayınlar diğer uzmanlık alanlarıyla ilgili olabilir fakat aile hekimliği araştırmacıları, diğer uzmanlık alanlarının geliştirdiği bilgilere birinci basamağın gereksinimlerini karşılayacak farklı bir bakış açısı geliştirirler ve bu bilgileri birinci basamakta kullanabilmek üzere yorumlarlar. Aile hekimliğinde araştırmalar, yalnızca

hekime başvuran bireyleri değil hekime kayıtlı olan tüm popülasyonu içine alır (8,12).

Türkiye’de aile hekimliği alanında yapılan uluslararası hakemli dergilerde 1975–2005 yılları arasında yayınlanan makalelerin değerlendirildiği bir çalışmada 105 yayın bulunmuş ve 1991 yılından itibaren yayın yapıldığı saptanmıştır. Bu çalışmada yayınlar yıllar içinde sayıca artarken, kalitelerinin de arttığı saptanmıştır. Birinci basamakta sıkça tanınan ve tedavi edilen sorunlarla ilgili araştırmalarda göreceli bir azalma saptanmıştır. Dünyadaki araştırma kaynaklarının %10’u birinci basamakta görülen sağlık sorunlarının yalnızca %90’ını karşılamaktadır. Bu durum 10/90 açık olarak tanımlanır (12,13).

Birinci basamakla ilgili geçerli ve anlamlı araştırmalar birinci basamak ortamında yapılır. Birinci basamak araştırmaları birbirleriyle etkileşim halinde olan beş kategori altında toplanabilir. Bunlar:

1. *Disiplinle ilgili araştırma yöntemlerini geliştirmek için yapılan temel araştırmalar*
2. *Klinikteki uygulamalar için bilgi desteği sağlayan klinik araştırmalar*
3. *Sağlık hizmet sunumunu geliştirmek için yapılan sağlık hizmet araştırmaları*
4. *Sağlık sistemi ve politikalarını geliştirmek için yapılan sağlık sistemi araştırmaları*
5. *Birinci basamak hekimlerinin eğitimini geliştirmek için yapılan eğitim araştırmalarıdır.*

Aile hekimlerinin, birinci basamakta araştırma eksikliğini tamamlamada önemli rolleri vardır. Araştırmaların yalnızca birinci basamakla ilgili değil, birinci basamak ortamında yapılmasının önemi giderek artmaktadır. Major hastalıkların ve eşlik eden birçok sorunun düşük olasılıkta olduğu bir ortamda klinik kararlar verilir. Bu nedenle farklı uzmanlık alanlarında çalışan hekimler tarafından farklı ortamlarda yapılan klinik araştırmaların sonuçlarının birincil bakımdaki hastalara uygulanabilme ve yararlı olma olasılıkları kısıtlıdır (8,14).

Türkiye’de aile hekimliği uzmanlık eğitiminin tababet uzmanlık tüzüğüne 1983’te girmesinden yaklaşık 10 yıl sonra aile hekimliği poliklinikleri faaliyete geçmiştir ve Türkiye’de ilk aile hekimliği polikliniği Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı tarafından medikososyal içerisinde 1995 yılında açılmıştır. Üniversite kampüsü dışında ilk aile hekimliği polikliniği ise 1998 yılında açılmıştır. Üniversitelerdeki aile hekimliği poliklinikleri ve sağlık bakanlığına bağlı hastanelerde aile hekimliği polikliniklerinin geç açılması, aile hekimliği uzmanlık eğitiminin daha çok klinik rotasyonlar şeklinde olması ve aile hekimliği asistanlarının tezlerini rotasyon yaptıkları kliniklerden almaları nedeniyle yayın konularında ilk sırayı diğer uzmanlık alanları almış olabilir (8,15).

Ward et al. (15) tarafından Avustralya’da yapılan bir çalışmada, araştırma yöntemlerinin %41’i tanımlayıcı, %20,5’i kesitsel, %1,6’sı kohort çalışma iken, Muştı (8)’nun çalışmasında benzer şekilde araştırma yöntemlerinin %56,8’i tanımlayıcı, %20,9 kesitsel, %1,2’si kohort çalışma bulunmuş, tanımlayıcı türde yayınların fazla olmasının nedeni aile hekimliği ilkeleri ve eğitim ile ilgili yayınların fazla sayıda yapılmasına bağlanmıştır. Avustralya’da yapılan çalışmada yayınların %5’i randomize kontrollü çalışma iken, Muştı (8)’nun çalışmasında girişim yöntemlerine yönelik araştırmalara ait yayınların (%1,1) oldukça az olduğu bildirilmiştir.

Çalışmamızda ise araştırma yöntemleri incelendiğinde %59,3’ünün tanımlayıcı ve %70,0’inin kesitsel çalışma olduğu bulundu. Tanımlayıcı-kesitsel türde tezlerin fazla olmasının nedeni aile hekimliği asistanlarının diğer dallardaki tez hocaları ile birlikte çalışmalar yapmasına (%82,8) ve genelde tezlerinin dışında diğer araştırmalar yapamalarına bağlı olabilir. Tezlerin yapıldığı yıla göre dağılımları değerlendirildiğinde, 1999 (27, %19,3) ve 2007 (25, %17,9) dönemlerinde pik yaptığı, yapıldığı birime göre değerlendirildiğinde ise ilk sırayı İstanbul Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi (28, %20,0)’nin aldığı belirlenmiştir.

Muştı (7)’nin çalışmasında, Türkiye Aile Hekimliği Dergisi’nin Türkçe dergiler arasında %10,3 ile en çok yayın yapılan dergi olduğu saptanmış, bunu Sendrom (%6,0), Aile Hekimliği Dergisi (%4,4) ve Sürekli Tıp Eğitimi Dergisinin (%3,6) izlediği; Saudi Medical Journal’ın İngilizce dergiler içinde %5,3 ile en çok yayın yapılan dergi olduğu, bunu Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care (%3,4), Middle East Journal of Family Medicine (%3,1) ve European Journal of General Practice (%1,9)’in izlediği bildirilmiştir.

Çalışmamızda ise 15 adet tez uluslararası indekslerde yayınlanmış olarak gözükmektedir. Google Scholer’da sekiz, Pubmed’de dört, SCI’de ise üç tezin makaleye dönüştürülerek yayınlandığı belirlenmiştir. SCI de yer alan üç ayrı makaleye de çalışma tarihine kadar toplam dört kez atıf yapılmıştır.

Ward ve ark. (16) tarafından Avustralya’da yapılan çalışmada, yayınların %58’ini üniversitelerdeki aile hekimliği anabilim dallarında çalışan hekimlerin yaptığı bildirilirken, Yaman ve Kara’nın (13) önceki çalışmasında yayınların tamamına yakınının (%99) üniversite kökenli olduğu ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan yayınlarda yazar sayısı ortancasının 5 olduğu (aralık: 1-8); yayınların %37,8’inde aile hekimliği ile ilgili olan yazarın birinci sırada olduğu görülmektedir.

Muştı (8)’nun çalışmasında, benzer şekilde, yayınlarına ulaşılabilen hekimlerin %96’sı üniversitelerdeki aile hekimliği anabilim dallarında

çalışmaktadır. Sağlık bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan aile hekimliği uzmanlarının yayınları oldukça azdır. Bunun nedeni mesleki izolasyon, araştırma deneyiminin eksikliği ve en önemlisi üniversite dışında aile hekimliğinde araştırma yapmayı finansal açıdan destekleyen kurumların yetersizliği olarak öne sürülmüştür. Yazar sayısı ortalaması $4,33 \pm 2,15$ (aralık: 1-19) ve yayınların %52,4'ünde aile hekimliği ile ilgili yazar birinci sırada olup, aile hekimliği ile ilgili yazarın sırasının ortalaması Türkçe yayınlarda $1,83 \pm 1,34$ iken, İngilizce yayınlarda $2,45 \pm 1,73$ olarak bulunmuştur. Multidisipliner çalışmalarda aile hekimliği ile ilgili yazarın ikinci ve üçüncü sıralarda yer aldığı saptanmıştır.

Muştu (8)'nin çalışmasında, aile hekimliği uzmanının yazar sırası olarak birinci sırada olduğu yayınların konularının %66,2'si aile hekimliği disiplin ilkeleri ile ilgili, %85,8'i aile hekimliği ile ilgili klinik uygulamalarla ilgili, %42'si diğer uzmanlık alanlarıyla ilgili olduğu, sonuç olarak, hem üniversitelerdeki aile hekimliği anabilim dallarında, hem de üniversite dışında çalışan aile hekimliği

uzmanlarının daha çok yayın yapmaya teşvik edilmesi ve yeterli finansal destek sağlanmasının gerekli olduğu önerilmiştir.

Bu çalışmanın limitasyonları arasında YÖK tez veri tabanının aile hekimliği uzmanlık alanı ile ilgili tüm tez çalışmalarını bulundurmamasıydı. Üniversite ve eğitim ve araştırma hastaneleri kütüphanelerinde eksik olan tez çalışmalarının bulunması olası ise de çalışma kapsamında kütüphanelerde el taraması yapılamamıştır. Tezlerin sınıflandırılmaları ise YÖK tez veri tabanının sunmuş olduğu başlık ve özetler üzerinden yapılmıştır.

Sonuç olarak, Aile hekimliği disiplininin tezlerin yayına dönüştürülmesi anlamında hedeflenen sonuçlara ulaşılmasa da, konusunda daha ziyade diğer disiplinlerle birlikte çalışarak tez ürettiği belirlenmiştir. Tezlerin yayına dönüştürülmesi ve aile hekimliğine özgün tezlerin yayınlanmasının önündeki engellerin yeni çalışmalar ile ortaya konmasının, disiplinin bilimsel geleceğine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. McWhinney IR. General practice as an academic discipline. Reflections after a visit to the United States. *Lancet* 1966; 1:419-423.
2. Raker RE. The family physician. *Textbook of Family Practice*. 6th Ed., Philadelphia: W.B. Saunders Company, 2002; 3-4.
3. Saultz JW. An overview and history of the specialty of family practice. *Textbook of Family Medicine*. 1st ed., New York: McGraw-Hill Professional, 2000.
4. Beasley JW, Gjerde C, Yaman H. Amerika Birleşik Devletlerinde Aile hekimliği. *RNA Aile Hekimliği Dergisi*. 2009;3(9):10-11
5. Çağlayaner H. Temel kavramlar ve tarihsel perspektif. *Aile Hekimliği*. 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları, 1995:17-20.
6. Leeuwenhorst. *The General Practitioner in Europe: A statement by the working party appointed by the European Conference on the Teaching of General Practice Netherlands*, 1974.
7. Akdeniz M, Ungan M, Yaman H. Türkiye'de bir tıp disiplini olarak aile hekimliğinin gelişimi. *GeroFam*. 2010;1(1):29-40
8. Muştu F. Türkiye'de Aile Hekimliği Alanında Yapılan Yayınların Kalitatif Değerlendirilmesi. (Uzmanlık Tezi). Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Bozdemir N. Adana-2009.
9. Özcan SP, Ünlüoğlu İ. Dünyada ve Türkiye'de Aile Hekimliği. *Aile Hekimliği Kurs Notları 1. Aşama*. 1. Baskı, Ankara: Ata Ofset Tanıtım ve Matbaacılık, 2004:23-29.
10. Jones R, Britten N, Culpepper L, et al. *Oxford Textbook of Primary Medical Care*. 1st Ed., United Kingdom: Oxford University Press, 2004.
11. Fry J. *Profiles of Disease. A Study in the Natural History of Common Diseases*. Edinburgh: Livingstone, 1966.
12. Mainous AG III, Hueston WJ, Ye X, Bazell C. A comparison of family medicine research in research intense and less intense institutions. *Archives of Family Medicine* 2000; 9(10):1100-1104.
13. Bozdemir N. Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri ve Aile Hekimliği. *Aile Hekimliği Ders Notları*. 1. Baskı, Adana: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, 1997:1-17.
14. Yaman. H, Kara İH. An evaluation of articles in international peer-reviewed publications in Turkish family medicine. *Medical Science Monitor* 2007; 13(9):24-27.
15. Beasley JW, Dovey S, Geffen LN, et al. The contribution of family doctors to primary care research: a global perspective from the International Federation of Primary Care Networks (IFPCRN). *Primary Health Care Research and Development* 2004; 5(4):307-316.
16. Ward AM, Lopez DG, Kamien M. General practice research in Australia, 1980-1999. *The Medical Journal of Australia* 2000;173(11-12):608-11.